

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accommodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam
abunde suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Sabbato post Domin. 3. De damnatorum infelici forte, quorum numerus
ingens sit, & nullis viuorum precibus iuuari possint, nec vero viui pro iis
orare debeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56226](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56226)

plicia condemnemur. Quis enim a quo animo ferat, o Redemptor animarum, in æternum castigari, perennibus in suppliciis versari, perpetuo incendio apud inferos excruciaris? quis ita marmoreus, æneus, aut ferreus inueniatur, qui hæc omnia infracto animo perferat? tot noctes longissimas in continuo incendio versetur, tot annos hanc dæmonū & pœnarum violentiam sustineat, semper in ignibus iaceat, priuas candentes calcet, in iis extensus sit & sepultus: dæmones insultantes, torquentes, ad torquendum socios inuitantes noua tormenta commiscentes cernat: audiat quoque furias illas, conuitia, contumelias & opprobria euomentes? Quis, inquam, hæc omnia æquanimiter sustineat, quis non ad insaniam redigatur, quis habenas furoris non laxet? O æternitas, o æternitas! Tu igitur nos defende ac protege Domine, & loco æterni supplicii, ad æterna nos gaudia perducito: hoc scilicet est quod speramus, in hoc omnem nostram beatitudinem sitam arbitramur, ad quam nos deducat, & Pater & Filius, & Spiritus Sanctus Deus, qui in sæculorum sæcula est benedictus. Amen.

SABBATO.

DE INFELICI DAMNATORUM SORTE.

Partitio.

- I. Quod damnatorum extrema sit infelicitas.
- II. Suffragia fidelium damnatis nihil prosunt.
- III. De numero damnatorum.

Memorare nouissima tua, & maxime, quanta sit damnatorum apud inferos miseria & infelicitas, & in æternum non peccabis, *Eccles. 7.*

FIGURA.

Isa. 24. ISAIAS Propheta, qui tum lingua tum calamo octoginta annis Iudæorum Synago-

ga præfuit, cuiusque historia magis Evangelii quam prophetiæ speciem, ut quidem Hieronymus ait, præferebat; obcurum aliquando carcerem descripsit, in quo varii captiui, omnis spe relaxationis priuati, detinebantur. Cum loci huius interpretes consulere, repeti veram hic damnatorum eorumque fortis imaginem proponi, qui nimirum læsæ diuinæ maiestatis rei carceribus infernalibus, omni solem amplius videndi, libertatisque adipiscendæ spe exclusa, mancipati sunt. O rem deplorandam, o sortem infelicem ac miseram! Ah vere calamitosos, quicumque ad hanc subeundam condemnati sunt! Hanc ipse hodierna die vobis audientibus latius exponam: modo linguæ verborumque meorum directori Spiritui Sancto, ad esse dicenti, & sacratissimæ Virgini intercessione succurere, non graue videatur. Antequam igitur ulterius prouehamur, ad caruota nostra dirigamus, dicentes vna voce:

AVE MARIA.

Neminem vestrum esse putem, Auditores, qui non commoueat, & ad commiserationem excitetur, dum tristem Sampsonis viri streauissimi casum legerit: quis enim non admiretur & obstupescat, cum fortissimum ducem à Philistiim captiuum abduci, ignominiaque affici videt, ut & eam ei toronderint, oculos eruerint, manus pedesque vinxerint, in pristinum eum compegerint, quo ita omnium ludibrium factus & spectaculum, hostium risui & sannis expositus, in amaritudine vitam terminaret? At si damnatorum sortem & calamitatem audieritis, statuetis profecto Sampsonis miserias calamitatesque pueriles & ludicras cum his si conferantur, videri. Quis namque admiratione audiat, videat, & credat, tot potentes & locupletes, opibus turgentibus, honoribus cumulosos, deliciis affluentes, ad tantam miseriam redactos esse, ut à demonibus hostibus iuratis captiui abducti sint, voluptatibus priuati, intelligendi vispoliati, manus pedesque vincti: & æternarum pœnarum rotæ alligati, ut in miseris & ætu-

& æramnis vitam hanc fatalem sine fine finiant.

Hoc olim diligenter meditatus magnus ille Hugo de S. Victore, ita quodam in loco scribit: *Quis putas tunc mæror erit? qua tristitia, cum separabuntur impij à consortio sanctorum, & à visione Dei & traditi in potestatem, ibunt cum ipsis in ignem æternum; ad rotam æternitatis alligati.* Hinc porro imprecandi aliquibus mala occasionem sumpsit Psalmodographus, dicens: *Pone illi s. vt rotam.* verba quidem pauca, sed prægnantia, quæq; hunc sensum reddunt; semperne victas manus habebis, Domine, semperne patiens eris? nunquamne iustitiam exercebis? semperne impune peccatores habebunt; iam satis superque indultum est, fulmina eiaculari, inferni claustra refera, abyssos præpara, reos condemna, & æternitatis illos rotæ alliga.

Sexcenties mihi Sedechiæ Regis calamitas lachrymas excussit; est enim oculis graue, principem potentissimum, amplissimi regni possessorem, in Babylónico carcere videre ingemiscentem, pœdore & squalore obsitum, oculis orbarum, filiis & domesticis gladio interemptis spoliatum, catenis vincitum; cuius adhæc regnum incolis nudatum sit, & metropolis eiusdem igne succensa, ciues in captiuitatem abducti. At profecto, quicumque oculos in lamentabilem damnatorum sortem coniecit, maiorem lachrymandi occasionem inueniet, nihil enim tristius ac magis deplorandum audiri queat, quam tot Reges, Principes, Monarchas, aliosque innumeros, in potestatem dæmonum redactos, grauib; vinculis alligatos, in animæ facultatibus extruciati, regna eorum in prædam data, suppliciaque eos varia perpeti, idque in æternum, sine vlla liberationis spe. Quis talia fando temperet à lachrymis?

Et quoniam lachrymarum mentio incidit, aliud de iisdem deprimam. Eliphaz Themanites, Baldad Suhites, & Sophar Naamathites, amici Iob Prophetæ, cum ad tantas eum redactum angustias viderent, vt in sterquilinio sederet, vlceribus putidissimis

scatens, adhæc saniem exsudaret, facultatibus omnibus & filiis orbarum, & à Satana denique violenter torqueretur: ita consternati sunt, vt præ admiratione in terram corruentes, alidue lacrymas & gemitus ediderint, cineribus sese consperferint, vestes consciderint, idque septem diebus & noctibus, vt nemo ei vel verbum loqueretur. Quis adeo durus & saxeus reperiatur, Domine, quis adeo stoicus ac rigidus, & ab omni affectu alienus, qui oculos interdum in damnatorum animas coniciens, eorumque sortem accuratius perpendens, vt scilicet omnibus facultatibus nudati sint, gloria mirum cœlesti, visione Dei, Angelorum consortio: vt medijs in flammis constituti, ictibus & plagis varijs fauciat, & a dæmonibus miserum in modum afflictus, à steru temperet, & præ stupore non penitus obmutescat?

Gregorius Magnus hunc me conceptum *In Homil.* edocuit, qui ita secum interdum ratiocinabatur, itaque meditationem instituebat: *Cum recognosco Iob in sterquilinio, Ioannem esurientem in eremo, Petrum extentum in patibulo, Iacobum decollatum ab Herode, gladio; cogito qualiter Deus in futuro cruciabit quos reprobos, qui se a dure affligi quos amat, o sancta & beata contemplatio!*

Fuit, referente Ioanne Climaco, Religiosus quidam, qui pœnas infernales ac supplicia tartari in tantum meruebat, vt nunquam semper ignem videret, quin semper lachrymaretur; plorabat, solus ecce conspectus ignis eum percellerat, quoties & vultus pallorem inducebat; cuius causam ignem virogatus aliquando, respondebat: *Ex huius deret. ignis contemplatione sempiterni incendij memoria compungor.* Et merito quidem, neminem esse putem, qui interea dum oculis corporis ignem nostrum materiale contemplatur, eadem opera oculos animæ ad infernalem reflectit; quin mox singuliat, lachrymasque effundat.

Hoc ipsum suadet & Ioannes Chrysosto. *In Homil.* mus Græcorum Patrum phoenix; ita namque sui temporis Christianos allocutus est: *Cogitemus, quantum sit malis in conflagratione*
FF 2 perpetua,

*perpetua, in tenebris, in lucis infinito, & den-
tium stridore, nemine exaudiente?* Aliquidne
igitur calamitosius, aut magis miserum di-
ci aut fingi potest. Addit deinde hanc simi-
litudinem: Cum nobilis aliquis, aut princeps
in carcerem conicitur, eumque putidum &
obscurum, quidquid ibi conspicitur horro-
rem ei & cruciatum adfert, ipsa scilicet ma-
leficorum societas, loci fœtor, & vincula
cum latronibus, furibus, homicidis, & scele-
ratis communia, adeo ut mortem subire, quã
diutius in eodem commorari malit. Quan-
tum igitur dolorem afflictionemque sentire
debent animæ damnatorum, quæ in carcere
illo infernali coarctatæ tenentur, perpetuis
in tenebris, & fœtoribus versantes, inter o-
mnes totius orbis homicidas, latrones, fa-
cilem, atque maleficos positæ? an non vere
emori facius foret, quam omnia hæc in æ-
ternum perferre?

Damna-
torū fortis,
genuina
descri-
ptio.

Profecto nihil fingi, aut excogitari ipsa
poteest damnatorum lorte acerbius, aut ca-
lamitosius. Ipsi enim sunt malefici, qui no-
ctu diuque exeruciantur, sunt captiui in
profundissimis mundi recessibus, in qui-
bus nulla lux aut splendor, conclusi, sunt
rei, qui omnia tormentorum genera expe-
riuntur, sunt denique creaturæ vere misera
& infœlices, quæ sine vilo solamine aut
leuamine affliguntur, sine vlla commise-
ratione torquentur, sine vlla relaxationis
spe apud inferos agunt. Quarum tanta ca-
lamitas est, & miseria, ut, si anima nostra
eandem perpetuo recordaretur, numquam
creatorem peccando offenderet. Ita enim
censuit Salomon: *Memorare nouissima tua, &
in æternum non peccabis.* atque hoc ipsum est,
quod hodierna die explicandum suscepi,
quod ut methodice & ordine debito fiat,
primo demonstrabo, num preces & suffragia
viorum damnatis prodesse queant, ac de-
inde quantum apud inferos eorum sit nume-
rus: & ex utroque hoc facile colligetur, nul-
lam in orbe creaturam dari posse, quæ cum
hiscetum infœlicitate, tum calamitate com-
parari queat.

II. Omnis prioris quæstionis controuersia ac-
Num vi- difficultas in eo sita est, num s. viorum pre-

ces Ecclesiæque suffragia damnatis prodesse
se, eorumque tormenta subleuare queant. preces da-
Partem affirmantem cõfirmare videntur ve-
matis
terum Anachoretarum res gestæ, ac Ioannes profuit.
Damasenus. In illis namque legitur Macha-
rius Eremita mortui caluariam per viam re-
perisse, & interrogasse, quisnam olim fuisset,
ipsaq; miraculose respondisse, se esse Sacer-
dotis cuiusdam idolorum, qui modo apud
inferos damnatus esset, caluariam, addidit-
seque, preces sanctissimi illius viri aliorum-
que aliquod leuamen animæ suæ lenimenq;
tormentorum soliras afferre.

Damasenus porro scriptis prodidit, Gre- *In Sermon.*
gorium Magnum quodam tempore pro Tra-
iani Imperat. Romanorum anima, quæ apud
inferos propter idolorum cultum, & exer-
citam in Christianos scurriram, aliaque sce-
lera honestis & castis auribus grauiæ, cru-
ciabatur, orasse, vocemque cœtus audisse:
Vocem tuam audivi, & veniam Traiano do.
Atque eam opinionem, totius Orientis &
Occidentis testimonio comprobata affe-
rit, quasi nullus de ea dubitandi locus reli-
ctus sit. Porro de duabus hisce historiis, nisi
veriori opinione reselleretur, efficeretur, o-
rationes & vota viuientium aliquam damna-
tis vilitatem afferre, suppliciaque eorum
posse imminuere.

Verum, his nequidquam obstantibus in-
uiuolabiliter Ecclesiæ credit, Sacra Scriptura
certissime asserit, omnesque Patres vnani-
mi consensu docent, preces nostras & suf-
fragia nullam iis vilitatem aut solamen af-
ferre. Testabitur hoc, cæterorum loco, ma-
gnus ille Arcopagi iudex, Ecclesiæque do-
ctor celeberrimus Dionysius: *Summus, in-
Dionyf.*
quit, Sacerdos pro immundis non orat, quia in cœl. hier.
hos auerteretur à diuino ordine. Item postea: *c. 7.*
Non orat peccatoribus remissionem, quia non au-
diretur pro illis.

Post hunc toties hoc inculcauit sanctissi-
mus Augustinus, nempe omnibus hinc si-
ne fide, quæ per caritatem operatur, acce-
dentibus adhæc sanctissimis Ecclesiæ Sacra-
mentis, decedentibus suffragia & preces
ne vel minimum prodesse. Atqui tales esse
constat eos qui apud inferos commoran-
tur, ut

eur, vt qui sine charitate, sine bonis operibus, meritis, pœnitentia mortui sunt. Dicendum est igitur, & quidem certissime, quidquid patimur vel agimus, nostraque vota, suffragia, sacrificiaque nihil illis omnino profutura. Et quoniam doctor ille toties docuit, Martyri iniuriam facere eum qui pro Martyre Deo supplicat; cum ille de salute iam certissimus sit, & orationes in vanum fundantur: ita ipse vicissim assero, damnato iniuriam fieri, eiusque supplicia adaugeri ab eo qui precibus ad Deum fufis pœnam eius gestis imminuere, cum in æternum sine vlla veniæ spe condemnatus sit, ipsaque intercessionibus in vanum cedere.

Psal. 48.

Impiorū damnatio eterna est.

Psal. 100.

Malach. 3.

Nam Psalmista aperte proficitur, non esse in hominis potestate, precibus damnatos redimere, aut eorum debita dissoluere, & à maiori ad minus argumentans, hanc quæstionem proponit, *frater non redimis, redimet homo?* Id est, *Ipsa es vs CHRISTVS*, qui noster secundum humanam naturam frater est, damnati vnus pœnas sine suæ violatione iustitiæ imminuere aut relaxare non potest, qui igitur homo nuda suffragiorum suorum vi innixus hoc præsumat, aut speret, fultum est igitur & arrogans, hoc velle præsumere, aut tentare.

Addam adhæc & quidem vere, licet Sanctorum Angelorumque chori, ipsa quin etiam gloriosissima Dei mater Maria, genibus in terra prostratis, lachrymantesque pro vnico damnato Deo supplicarent, omnes ne minimum exaudiri. Decretum enim à summo Numine pronuntiatum irreuocabile & certissimum est. Cur enim putetis, inter cætera Dei attributa, quæ Theologi illi tribuunt, immutabilitatem eius principem locum obtinere? an vt hinc manifestum fiet, naturam eius nunquam mutari posse, vt quidem ait Dauid? *ipsi peribunt, tu autem permanes, & sicut opesorum mutabis eos, & mutabuntur: tu idem ipse es, & annui non deficient, fieri quidem potest, sed crediderim potius vt iustitiæ eius immutabilitas, sententiæque latæ firmitas hinc colligeretur, ideo ipse per aliquem Prophetarum ait: Ego enim Dominus, & non mu-*

tor, at homines varij sunt & inconstantes, & facile ab vno in aliud commutantur, quos reprehendit Ecclesiasticus, dicens: Stultus sicut Luna mouetur, at Deus, qui ipsa met sapientia est, idem semper permanet, tam in verbis & actionibus, quam in essentia. Adeo vt quam semel in impios & dæmonas sententiam tulit, nullo vmquam tempore reuocari, nec precibus pœnæ relaxari queant.

Eccles. 27.

Confirmat hoc sanctissimus Abbas Bernardus: *Erit, inquit, tunc non misericordia tem- per Psal. Quis habi- randa est correctio. Item Cyprianus, tanti or- Lib. ad Da- In inferno nullum est solatum, nulla consolatio, nulla diminutio pœnarum. Atque iterum Bern- & Serm. de- nardus: In carne cruciabitur per ignem, in ascensione spiritu per conscientia vermem, ibi erit dolor in- Christi. Lib. Med. bita, mors anima & corporis, sine spe venia & 5. misericordia. nullus igitur illic veniæ locus.* Imo ipse Augustinus libenter professus est, se, si sciret patrem certo esse damnatum, non magis pro eo quam pro diabolo rogarum: *Sape enim, inquit, orationem pro damnato in decretis prohibitam legi. Sciebat igitur, preces pro damnatis effusas, inutiles & incal- sum esse, eosque labyrintho quodam conclusos teneri, è quo liberari nequaquam que- ant.*

Plutarch. in vita These.

Refert Plutarchus, Athenienses, quoties liberos in Cretam mitterent, in qua à minotaurο dilaniarentur, in labyrintho naues nigris velis, antennis & supparis adornare solitos: designare nimirum volebant, nunquam eos in patriam viuos redituros: ita dico illos qui ex hoc mundo in alterum succedunt, quo infernalem labyrinthum ingrediantur, animarum suarum cymbas nigris conuestire posse, vt designent nunquam sese ad vitam redituros; vnde Iob: *Antequam vadam & Iob. 10. non reuertar, ad terram tenebrosam & opertam mortis caliginis.*

Adeo vt penitus inutile & vanum sit pro damnatis Deo supplicare, nostraque vota ac preces nullum iis emolumentum afferant. Et vt simul respondeam iis quæ in contra-

rium allata sunt, dico solatium, quod caluar-
ria, illa, quæ S. Machario respondisse legitur,
damnatis ex fidelium precibus euenire dice-
batur, non tam ex pœnarum imminutione
solutum oriri, quam quod seinuicem san-
cto viro orante, conspicerent, atque ex mu-
tuo illo conspectu inane illis gaudium na-
scebatur, quale Sacra Scriptura demones ha-
bere testatur, quando homines in peccatum
præcipitant, & eo modo quo Angeli dolent
& affliguntur, quando peccatores in peccatis
perseuerant, quamuis nec illi gaudium,
nec hi cruciatum sentiant, aut vtrumque
illis aliquo modo augeatur, aut minuat-
tur.

Traiani
historia
quomodo
intelligi
debeat.

Quod vero ad Traiani historiam spectat,
quamuis de eadem multi dubitent, proba-
biliter tamen asseri potest, vere cum ad vi-
tam Sancti Gregorij precibus resuscitatum
esse, rediuiuumque per pœnitentiam veni-
am delictorum, ac proinde exemptionem à
suppliciis impetrasse, adeo vt verisimile
videatur, nondum eum penitus condemnatum
fuisse, aut ad inferos detrusum sen-
tentia s. condemnationis eius, præuisis ni-
mirum sanctissimi viri precibus, nondum
executioni mandata: *non enim erat finaliter
in inferno deputatus, vt nostræ Rubricæ lo-
quuntur.* Atque hinc manifestum est, vota,
preces, suffragia; aut aliquod aliud sanctum
exercitium, iis qui semel ad inferos con-
demnati sunt, nequaquam posse con-
ducere.

Duo da-
mnatorū
genera.

Fuerunt tamen aliqui, qui nescio qua le-
uitate vel audacia, temporis s. & persona-
rum distinctione habita, docere præsumpse-
runt, post vniuersalis quidem iudicij diem,
neminem omnino damnatorum, viuorum
suffragiis iuuari posse, sed ante, & quamdiu
vitæ huius curriculum permanet. Deinde,
quoniam non eadem omnium, at varia pec-
cata sunt, atque inter peccatores reperiun-
tur, qui pessimi fuere, & grauissima peccata
commisere, quales sunt ij qui sine vlla fide,
Sacramentis, sine vlla religione hinc dis-
cesserunt, docuerunt igitur his, quoniam de
Ecclesia non fuere, nec quo ad numerum,
nec quo ad meritum, preces fidelium prorsus
inutiles esse: aliis porro, qui non in sum-

mo gradu improbi, sed de fidelium numero
fuere, fidei professi sunt, Sacramenta susce-
pere, atque aliqua bona opera fecere, ead-
dem aliquo modo prodesse. Sed quoniam
videbant, pœnas inferni, quæ quamuis in-
tensione & gravitate non essent infinitæ, e-
rant tamen extensione & duratione, suffra-
giorum multiplicatione & augmento; tan-
dem aliquando penitus deseri posse, quomo-
do sensit Origenes; vt hæc, inquam, incom-
moda subterfugerent, in grauissimos errores
inciderunt, vtque hanc in absurditatem non
impingerent, varia diuerticula excogita-
runt.

Dixerunt enim alij, longissime à verita-
te aberrantes, suffragiorum multiplicatio-
nem, damnatos ab omni prorsus pœna exi-
mere & liberare posse, non quidem semper
& absolute, vt voluit Origenes, sed ad tem-
pus, ad vsq; vltimum videlicet iudicij diem:
post quem eorum animæ corporibus suis
iterum vnitæ, ad æterna supplicia, num-
quam amplius liberandæ, detruderentur.
Sed intolerabilis est hæc opinio, neque enim
verisimile videatur, vt manente culpa non
maneat supplicium; & quoniam illa in æ-
ternum, teste Scriptura, manet, *superbia eo-
rum qui te oderunt, ascendit semper,* supplicium
quoque sempiternum, & numquam finit-
tur.

Alij vero quid nouum commenti sunt,
dixerunt enim se pœnas quoad diminitio-
nem, vt lineas, habere: nam quamuis lineæ
in se finitæ & limitatæ esse videantur, in
plures tamen infinitas extremitates diuidi
possunt; quocumque enim modis diui-
dantur, nunquam tamen haberi finis earum
potest, modo subtractio in partes propor-
tione quidem, non autem quantitate æqua-
les, fiat. Nam, testibus Philosophis, lineæ est
diuisibilis in infinitum, neque enim ali-
quod continuum in tot subdiuidi partes po-
test, quin semper in plures diuidi queat.
Ita quoque in diminutione pœnarum fieri
putabant, quamuis enim oratio vnus
vnam tormentorum partem, & alterius
aliam, & sic de cæteris in infinitum ascen-
dendo, auferat, tamen ad summum licet
multiplicata illæ preces perueniant,
nunquam

Credide-
runt aliqui
pœnas in-
fernales
suffragiis
Christia-
norū pe-
nitentis au-
ferri pos-
se.
Ea-
nisi

nunquam oceanum illum profundissimum exsiccare, aut pœnas ita dissoluere poterunt, quin semper infinita soluenda restent.

Ceterum omnia hæc falsissima sunt, tantumque à veritate, quantum cœlum à terra, distantia; neque enim pœna diminui potest, quin simul & culpa, saltem aliquo modo, minuatur: quemadmodum & ablata penitus pœna, auferitur & culpa. Atqui peccato apud inferos semper eodem in statu permanente, non videtur simile vero pœnam immutari. Deinde iniquum videtur, secundo suffragio minus imminui aut auferri de tormentis quam primo, si vnus vtrumque valoris, eiusdemque sit efficacia. Ad hæc vt hanc cum lineis Philosophicis similitudinem refellamus; quemadmodum in linearum diuisione sæpius subdiuidendo ad minutissimas tandem particulas peruenitur, quæ diuidi nequeant, & atomæ videantur: ita quoque post varia tandem suffragia precesque, pœna quæ apud inferos sustinetur, sensim ita exigua & minuta redderetur, vt vix sensibus perciperetur, ac proinde nõ amplius pœna dicenda foret.

Cassiodorus eques & senator Romanus, qui Theodorico Regi Gothorum à secretis & consiliis fuit ac tandem Abbas Rauenas, magnæ eruditionis & sanctitatis, cuiusque historia Ecclesiastica, quam Tripartitam vocant, magni semper fecit antiquitas, nouam etiam sibi hac super re sententiam commentus est: sensit enim, vere damnatis suffragia viuientium prodesse, non quidem suppliciorum tormentorumque diminutionem aut interruptionem, sed tantum ad aliquod solamen, confortationemque & animi noui suggestionem: Nam quemadmodum inquit, illi qui aliqua sarcina grauatus est, si faciem frigida lauet, licet onus non minuatur, vires restaurentur & nouum robur additur, quo minorem in ferendo molestiam sentiat: ita quamuis infelices illi Sisyphi, qui graue illud tormentum humeris saxum & petram sustinent, nullam re ipsa diminutionem pœnarum per suffragia viuientium sentiant, quasi pœna ita tolerata facilius fiat, aliquod tamen lenimen re-

creationemque percipiunt, maioresque animos in æquanimitate tormentis tolerandis acquirunt. Hæc quidem Cassiodori sententia, & simul diuerticula varia & anfractus præclaræ huiusce sententiæ.

Sed male quoque eadem, vt ceteræ, fundata est nimisque videtur audax, omniumque Patrum opinioni penitus contraria: tum quod omnes damnati extra vincula charitatis, per quam viuientium opera pia & meritoria mortuis communicantur, constituti sunt, tum vero quod ad vitæ terminum & vltimum naturæ finem peruenere, vt iuxta merita vltimam mercedem accipiant: tam enim reprobi in suo cœtro, quam electi in sua sunt patria: nam quidquid vel ad gloriam corporum beatorum, vel ad tormentum reproborum, iudicium vltimum expectando deest, radicaliter & essentialiter in anima consistit: adeo vt quemadmodum priorum gloria, quantum ad præmium essentialia, crescere non potest vel augeri; ita quoque posteriorum supplicia, tormenta que immittunt non possint.

Angelicus Doctor Thomas manibus pedibusque in hanc sententiam concedit, & quamuis sciat non multum referre si suffragia viuorum damnatis prodesse dicantur, Damnatis necne, non quidem quod diminutionem aut interruptionem pœnarum vel aliquod in illis solamen, sed quoad ablationem doloris, quam ex aliorum precibus sentirent: cum alioquin non paruus illis esset cruciatus, si ab omnibus se desertos viderent; qui dolor auferatur, dum vident viuentes de se sollicitos esse precesque effundere. Concludit tamen, satius esse credere, vota, precesque & suffragia ne minimum damnatis prodesse: atque hoc potissimum argumento innititur, quod nihil eorum, quæ hic geruntur sciatis, quod & Augustini testimonio confirmat, *Ibi sunt, inquit spiritus defunctorum, damnatos Lib. de ciuitatibus dei. ubi non vident quacumque aguntur, ra pro mortuis agunt. Quomodo igitur è re quam penitus ignorant, solamen aut lenimen trahant? ecce & alia ratio.*

Absur-

Damnati nihil no-
ruat eorū
quæ in
hoc mun-
do cōtin-
guat.

Absurdum profecto foret, damnatos beatis ipsis beatiore statuere, illorum sortem horum sorti anteferre, atqui constat sanctos nihil penitus nosse eorum. quæ hic in terris geruntur, nisi ex diuinæ essentia conspectu (ipsa enim instar lucidissimi speculi est; in qua omnia, quæ scire desiderant, conspiciunt) vel ex singulari Angelorum reuelatione: At in inferno neutrum horum habetur: ignorant igitur quidquid in hoc mundo geritur, ac proinde & preces, quæ pro iisdem funduntur: quas quandoquidem ignorant, nullum ex iis solatium aut gaudium haurire queunt. Cœptam igitur quæstionem & materiam hoc vno epiphonemate concludamus, omnia quæ in damnatorum gratiam fiunt, quidquid ad eorum solatium mortales vouent, precantur, aut agunt, quidquid etiam coniunctis votis orat Ecclesia, nullum iis emolumentum afferre posse.

Damnato-
rum mise-
ria exag-
gerantur.

O igitur infœlix ac misera damnatorum conditio! O vere miseros & deplorandos! An non enim vobis intolerabile videatur Auditorum, ac graue, omni penitus solatio, auxilio, spe, imo & suffragiorum ope frustratum esse? an non crudele est, semper iratum habere Deum, Angelos exacerbatos, sanctos irritatos, homines indignantes, dæmones aduersantes, totum denique terrarum orbem inferentem? scriptum namque est, *Pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Quis, obsecro, hic in patiēdo æquanimus sit? vbi nullum affulget solatium, sed perpetuus dolor sine indulgentia? O furor! ô desperatio! ô crudelitas inaudita!*

Sap. 2.

Pius ille Rex Dauid, qui Domini semper timorem ob oculos habebat, toto corpore tremebat, cum has ærumnas & calamitates animo volueret: ait enim, *renuit consolari anima mea, & rationem adiungit, Anticipauerunt vigilias oculi mei: turbatus sum & non sum locutus, cogitavi dies antiquos & annos aternos in mente habui, quibus impii apud inferos excruciantur, atque ita interdum secum noctu meditabatur, spiritumque suum, vt de se ait, poscebat, Nunquid in aeternum proiciet Deus, aut non opponit, vt complacitior sit adhuc? aut in finem misericordiâ suam absindet, & genera-*

Psal. 76.

Ibid.

tionem in generationem? aut obliuiscetur miseris Deus, aut continebit in ira misericordias suas? Noli dubitare Princeps religiosissime, est enim certissimum, imo & fidei nostræ articulus, nullum damnatis veniæ aut indulgentiæ locum superesse, misericordiæ illis ianuam esse occlusam, iustitiam solam vires & cornua exerere, nullisque eam votis aut sacrificiis flecti aut moueri posse.

O factum vere nouum & inauditum! O ^{1. Reg. 14.} tristem & calamitosum nuntium! Ionathas ecce vnicus regni Israelitici hæres, à patre ad mortem deposcebatur, & vniuersa populi multitudo pro eiusdem salute Sauli supplicat; qui precibus victus vitam illi condonauit. Mulier illa Thecutitis, Abfalomo restitutionem exiliique solutionem, quo aula & domo paterna exclusus erat, postulans, eandem etiam impetrauit. ^{2. Reg. 14.} Esther regina pro totius Iudaici populi, qui ad necem iam publico regis decreto deposcebatur, salute Assuero regi supplex facta, decreti irritationem & abolitionem obtinuit, vitamque iisdem conseruauit. At quamuis hic cœlum & terra, homines simul & Angeli, eorum regum Rege in genua prostrati, pro vnus damnatæ animæ salute, deprecarentur, nulla ratione exaudirentur, & incassum eorum preces cederent, hic enim obfurdescit, nam decreti illius sententia immutabilis & irreuocabilis est. Ita nempe de se apud Prophetam testatur: *vt sciat omnis caro, quia ego Dominus eduxi gladium meum, id est, sententiam, de vagina sua irreuocabilem.* O sortem vere deplorandam!

Esth. 7.

Hæc dum secum attentius meditarerur Bernardus, exclamat, quasi desperans & patientia excidens, *O dies detestanda, ô dies abominanda, ô dies penitus non nominanda quæ me in hoc sæculum protulit, quæ mihi claustra ventris aperuit, melius mihi fuisset non esse in hoc sæculo natum, quam in inferno perpetuo cruciari: melius mihi fuerat non esse genitum, quam pati aternas pœnas gehenna: satius mihi fuerat non esse in hoc mundo procreatum, quam pati aterna mala: flete super me cœlum & terra, plorate me omnis creatura.* O verba horrenda, horrore ac terrore pleuissima!

Vale.

Valeant igitur, ô miseri, preces & suffragia ex animi ardore effusa: valeant ieiunia, valeant elemosynæ, valeant incruenta & propitiatoria Missæ sacrificia, valeant vota & supplicationes, nihil quippe superest, cuius participes effici possitis; omnia hæc incassum erunt. Respexisse huc visus est Christus, cum in Augustissimi Eucharistiæ Sacramenti institutione hæc verba usurpavit,

Matth. 25. Hic est calix sanguinis mei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. ubi notate verbum multis, quo docere voluit, sanguinem eius nunquam in ara crucis pro damnatis effundendum, aut pro iisdem in sancto Missæ sacrificio offerendum, quorum nec peccata eodem remitti, nec pœnæ imminui possunt.

Ostenditur ratio-
ne, nõ de-
bere viuos
pro dam-
natis exo-
rare.

Nolite igitur amplius, ô mortales, qui vitæ huius munere adhuc fruimini, & in hoc mundo versamini, pro sceleratis illis & perditis Deum precibus fatigare, aut pro iisdem sacrificia Missarum offerre. In vanum enim cedunt omnia, quæritis pisces in aere, & in mari aquilas, mortuis & surdis verba facitis, & Æthiopem lavatis: nolite, inquam, cogitare, precibus vos illis posse succurrere, nolite pro eisdem intercedere nam si preces & vota hic prodesse, & pro iis orandum esset, ipsi proculdubio Sancti, quorum charitas maior est & ardentior, id facerent: at tantum abest, ut pro sceleratis illis ac miseris supplicent, ut eos detestentur & exosos habeant, inque eorum ruinis latentur. Ita scilicet scriptum legitur, *Latabitur iustus cum viderit vindictam*, item, *Exultationes Dei in gutture eorum, & gladii ancipites in manibus eorum ad faciendam vindictam in nationibus*. Si in eorum interitu rideant, & patientibus exprobrando insultent; quomodo eis condoleant & compatiantur, si gladios ad vindictam de eis sumendam manibus gestent, quomodo preces ore effundant, quibus eisdem iuvent?

Psal. 57.

Psal. 149.

Quid? videaturne æquum, Angelos & Sanctos iis indignari, & homines illorum patrocinium suscipere? Inutile igitur est ac vanum pro huiusmodi animabus Deum obsecrare, quod pluribus æquo verbis astruere sum conatus, alia iam materia auspicianda, damna-

Tom. 4. Bess. Advent.

torumque numerus subducendus, ut initio promiseramus. Incipiamus igitur.

Damnatorum numerus & multitudo ingens est & copiosa, & ut Sapiens ait, infinita, *Stultorum infinitus est numerus*, id est, damnatorum. Multo id evidentiùs ex verbis Evangelii, quamvis tropologice & figurate prolatis, adstrui & confirmari potest, *Lata est porta & spatiosa via qua ducit ad perditionem, & multi intrant per eam*, quorum hic sensus est, Infernus palatium tenebrosum est & receptaculum confusionis, cuius aditus & ianua late patentis sunt, & via qua ad ipsum ducit, latissima & tutissima, per quas noctes atque dies & nullo non tempore plurimi properant.

III.
Numerus
damnato-
rum ingens
est
Eccl. 1.

Matth. 7.

Duabus id ipsum parabolis innuere voluit Redemptor Christus: prima est de homine Rege faciente nuptias filio suo, ad quas quidem plurimos invitavit, sed nullus invitatorum voluit adesse, hic dixit se villam emisisse, eamque probare velle; qui Ambitiosus denotat, ille se aliquot boum iuga comparasse, quos probare oporteat, sunt hi Avari & pecuniæ serui, alius excusabat se quod uxorem duxisset, nec rem se familiarem periculo expositam velle, qui typus sunt Luxuriosorum.

Luc. 14.

Ita igitur rex, talemque ignominiam haud æquo animo sustinens, omnes quos in competitis & triuiis reperire erat, cæcos, claudos, & debiles intrare compulit: sancte iurans, neminem eorum, qui ad nuptias vocati erant, cœnam gustaturum. Parabolæ autem conclusio hæc est, *Multi, id est, omnes sunt vocati, pauci vero electi*. Quid umbra hæc rei denotat? ecquod sub hisce inuolucris mysterium latitat? Rex hic Deus Pater est, Filius, Christus, nuptiæ ipsa beatitudo; invitati, sunt homines, qui rebus huius sæculi animum affigentes, rerum cœlestium negligentes sunt, & propter nullius pretii lucellum, bonum infinitum amittunt. Deinde hinc ostenditur, numerum ad æternam beatitudinem vocatorum infinitum esse sed quam paucissimos ad eandem pertinere. *Multi scilicet, sunt vocati, pauci vero electi*.

Matth. 22.

Luc. 8.

Gg Altera

Altera est de semine; Pater namque familias postquam vomere terram proficidisset, & semen eidem commisisset, quarta duntaxat illius pars in terram bonam cecidit, & exortum fructum centesimum protulit, aliud vero secus viam, aliud in loca confragosa & petrosa, & aliud inter spineta ac dumos cecidit. Quis est, vestro quidem iudicio, Auditor, magnus ille paterfamilias, nisi Christus Iesus, semen illud, nisi Euangelium, fides, charitas, operaque bona & meritoria? petra, via & dumeta an non peccatores denotant, & bona illa terra, iustos? qui cum quartam hominum partem non constituent, soli salutis fructum proferunt, semenque concreditum & talenta Euangelica commissa producentes, soli ad beatitudinem aeternam, ceteris hominum ad inferna ruentibus, perueniunt.

Zach. 13.

Aliud etiam innuit Propheta Zacharias dicens: *Erunt in omni terra, dicit Dominus, partes dua, dispergentur & desicient, & tertia pars relinquetur in ea: quo in loco de electis locus est: quod & ipsemet Dominus sacrosancto ore suo deinde confirmavit dicens, Arbor est vita, qua ducit ad vitam, & pauci ambulant per eam: innuens, predestinatos paucos admodum numero esse, sed reprobos, infinitos.*

Matth. 7.

Sanctus ille senex Simeon, cum redemptorem Christum, orbis precium, vnus, medius inter gaudium & metum constitutus, stringeret, aliquid etiam innuit, dum ait: *Eccce hic positus est in ruinam multorum in Israel. Quasi diceret: Videre hic exoptatum Messiam, desideratum hominum redemptorem, qui, ut nos seruet, in cruce mori, sanguinem effundere, vitam prodigere, omniaque nostra debita debet dissolvere. Ecce cum, cuius mors & passio toti omnino mundo proderit, ac totius orbis delictis satisfaciet: & tamen paucissimi eius sibi meritum applicabunt, plerique eandem contemnent, multis in ruinam & offuscationem, paucis in salutem erit. Breuiter denique ait, numerum electorum exiguum, damnatorum vero infinitum futurum.*

Luc. 2.

Ex tot hominum millibus qui tempore Noe in orbe vivebant, octo tantum per ar-

cam; ceteris vnda submersis, seruari sunt. Nunquid hic doceatur, secundo diluuiio Figura, quod per Prophetam prænunciatum est: *Gen. 7. Verumtamen in diluuiio aquarum multarum ad eum non approximabunt, per orbem seuiente non quidem diluuiio fluctuum aut vndarum; Psal. 35. sed flammarum & ignis, eorum qui per lacram illam humanitatis Iesu Christi qui verus Noe est, arcam saluabuntur, numerum admodum exiguum fore, & ceteros omnes sub aeternae damnationis vndis sepeliendos? Ecce & aliam.*

Ex incendio Sodomitico, de tot ciuibus, quibus quinque illa ciuitates scatebant, quatuor tantum, teste Scriptura, Loth nimirum cum vxore & filiabus, exempti fuerunt, igne ceteros, consumente & in cineres redigente. O historiam tragicam ac lugubrem! quid autem designat aliud, quam generalis illius incendii tempore paucissimos a diuini furoris rabie & impetu liberandos, plurimos & infinitos a iustitiae flammis inuoluendos & depascendos. Tertiam addo.

Cum Iericho vrbis fortissima, in limite regni Chanaan constituta, quaeque Israelitas laepius ausa est lacessere, ferro & flamma delereretur, nulla domorum praeter Raab meretricis incolumis seruata est; nam quidquid in eadem turrium, domorum, palatiorum reliquum fuit, hostilem gladium & furorem senlit. Triste profecto exemplum, sed mysteriis tamen scatus, & significans, in generali totius orbis excidio, in quo lapis super lapidem non relinquetur, ex tot hominum in hoc mundo viuentium millibus, paucissimos salutis aeternae confortes fore: infinitos vero peccatores maclandos, opprimendos, expilandos, aeternaeque damnationi futuros obnoxios. Postremam hanc statuo.

Incredibile profecto foret, nisi sacra scriptura fidem faceret ex sexcentis Israelitarum millibus, Aegypto egressis, & ad terram promissionis anhelantibus, duos tantum, Caleb & Iosue eandem intrasse, ceteris in vasta Sinai solitudine, antequam eodem peruenirent, extinctis. At multo terribilius est audire

Cant. 6.

audire & credere, ex vniuersa Ecclesia militante (quæ instar aciei, fidelium est, de qua dictum est: *Terribilis ut castrorum acies ordinata*, & quæ tot militum centurias legionesque sub se habet, vt eas Iob numerari posse diffidat) in mundi huius, qui vere Ægyptus est, exitu, paucos admodum æternam beatitudinem, quæ vere promissionis terra est, ingressuros; ceteros omnes in deserto Plutonio semper viuentes morituros. Verum igitur est, quod in Euangelio legitur: *Multa sunt vocati, pauci vero electi.*

Matth. 22.

Quid vobis videretur, Christiani? Quid ad tristitia hæc nuntia dicitis: an non percellimur, cum tam infinitum damnatorum fore numerum auditis, & viam, quæ ad perditionem ducit, esse largissimam, & quæ ad vitam, maxime angustam: an non vobis cutique vestra metuitis? Et sane Seruator hominum Christus perfdi ludæ proditorem perfidiamque cum detegeret, diceretque: *Vnus vestrum me traditurus est*; ceteri Apostoli expallescere, timere, & contristari ad tantam impietatem coepere, quamuis vnus tantum coniurationis inite reus esset, ac proinde pœnam commertus. Vos vero quomodo non contremiscitis; cum tam ingentem damnatorum multitudinem vobis proponitis? Sed dicendum est, aut vos carere iudicio, aut hoc loco ipsum adhibendum esse.

Matth. 26.

Simile.

Si Rex aliquis potentissimus, summæque apud subditos auctoritatis per aliquam regni urbem pertrauendo, alicui e seditionis & contumacibus mortem dirissimam imminere denunciaret, vt nimirum viuis excoriaretur, grauitor torqueretur, aut lento igne exureretur: quo in angore ciuitas hæc foret, quomodo sibi singuli coniurationis & seditionis conscij metuerent, veriti ne hæc in caput suum faba cuderetur? Verum enimvero regum Rex CHRISTVS torques licet, per magnæ huius orbis, mundi nimirum, vias transiendo, cum in carne apud nos ageret, denuntiari, plurimos ex eius ciuibus, propter rebellionem & contumaciam, morti adiudicandos, torquendos, æternisque ignibus exurendos; nemo

tamen sibi metuit, nemo perhorrescit. Obtrium aut quatuor horarum tormentum, quod vnicus sustinere debet, omnes sibi metuent: & propter tot damnatorum milia, & quidem ad pœnas atrocissimas & æternas nemo vel vultum contrahet aut mutabit. Ô furor! Ô vesania! Ô hominum dementia!

Si Astrologus aliquis toti exercitui prædiceret, post quinque aut sex horas, fulmen aliud, cœlo decisurum, & vnum ex vniuerso numero certissime eodem enecandum, quomodo sibi singuli metuerent, quomodo sibi hic miles timeret, quomodo expallesceret hic centurio, quomodo tremere hic chiliarchus, ne fortasse igneo hoc telo feriretur. Ita quoque CHRISTVS IESVS, qui omnium futurorum præcius est, & quem nihil latet, in medio olim Ecclesiæ, velut in quadam acie, versatus; certissime futurum prædixit, iustitiæ suæ vt fulmen in plurimos hominum decideret, atque infiniti eodem exstinguerentur, nemo tamen metuit aut apprehendit; Ô supinam securitatem! Ô negligentiam nimis ah securam! Ô animos nimium sibi confisos, vitæque liberioris!

Cōclusio.

At vos non ita, Christiani, nolite tam altum vitii indormiscere, nolite mundo adeo adhærescere, cœlum spectare, infernum fugite, supplicia hæc perhorrescite, infelicem & miserum damnatorum statum præ oculis habetote, ac vobiscum dispicite, num quis in mundo haberi infelicio potest: nouissima vestra, & præsertim infernum, locum illum teterrimum & maxime horrendum, damnatorum, inquam, carcerem, semper animo voluite, atque ita fiet; vt vitam cum virtute institururi sitis. Vnde Bernardus: *In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis: mortis horrorem, iudicij tremendum discrimen, ardentis gehenna metum ab oculis cordis tui elongari nullatenus poteris. Et Sapiens: Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.*

In florib.

Eccles. 7.

Paratum cor nostrum Domine, paratum hæc semper animo voluere, tamque lugubri cogitatione mentem pascere, vt in nullas

alias cogitationes distrahatur: & sane quamdiu spiritus hos reget artus, ratio vigebit, & iudicium nobis constabit, aliud nihil præ oculis habebimus, quam abyssum illam infelicem, horrendum illud antrum, labyrinthum illum inextricabilem, varias super eodem considerationes meditationesque procedentes: quomodo scilicet mundi centrum sit, locus infimus ac vilissimus, omniumque locorum infelicissimus; omnium sordium, immunditiarum, fœtoris, & virulentia receptaculum, omnium sceleratorum, homicidarum, prædonum, sacrilegorum, lenonum, carnalium, parricidarumque, qui iam inde à mundi exordio vixere, ex quo homines esse cœperunt, colluies. Atque ubi loci horrorem perspeximus Domine, abyssi dominator, oculos tandem in infelicem damnatorum sortem, & lugubrem captiuorum illic conditionem conuicemus, quomodo scilicet nunquam illinc egressuri sint, vt viuant sine vita, & absque ulla liberationis spe ibidem torqueantur: vt dæmones eosdem mille tormentis excrucient, flammæ nocte dieque adurant, ipsa quoque conscientia aculeos acerrimos infingat. Illa scilicet erat Philosophia & Theologia nostra, omne denique studium nostrum, vt malis his & calamitatibus præ oculis habitis, ac discriminibus consideratis, de infelici damnatorum numero non sumus, sed viam latam, qua ad perditionem i-tur, declinantes, semitam quæ ad æternam beatitudinem ducit, ingrediamur, ad quam nos deducant Pater, & Filius, & Spiritus sanctus.

A M E N.

DE GLORIA COELESTI.

DOMINICA QUARTA
ADVENTVS.DE MEMORIA GLORIÆ COE-
lestis.

Partitio.

- I. Quod admiranda sit coelestis gloria.
- II. De eiusdem valore ac quantitate.
- III. Adumbratio quadam gloria coelestis.
- IV. De vtilitate ex gloria illius consideratione.

Memorare nouissima tua, ac praesertim gloriam coelestem, & in æternum non peccabis. *Eccles. 7.*

F I G V R A.

Exploratores, qui in terram promissionis Num. 13. profecti erant, reuersi cum essent, terræque fertilitatis specimen attulissent, populum qui in deserto tentoria explicauerat, ita recrearunt confirmaruntque, vt relicta quam habebat in Ægyptum reuertendi, & ad ollas carneas sedendi voluntate, cultuque idolorum ex castris profligato, vel in ipso loco mori, vel tam fertilem feracemque terram gladio & viribus parare proposuerit. Figuræ huius vestigiis insistens, ipse mihi persuadeo, esse me hodie velut exploratorẽ ad vos destinatum, quo Paradisi gloriaque coelestis, quæ vere Terra promissionis est, specimen, vobis demonstrem, eiusque fertilitatem, abundantiamque ob oculos ponam: simulque credo, ad eorum vos adsp̄ctum ita animandos permouendosque, vt omni prauo erga Ægyptum, hunc mundum intelligo, affectu deposito, cultuique idolorum, id est, peccatorum, valèdicentes, ad ferendum, fortiter agendum, imo si necesse foret, moriendum vos ipsos disposituri sitis, quo tam felicis regni incolæ effici valeatis. ò felix nuntium! non iam de horrenda morte, de terribili iudicio,